

Sygn. akt III USK 233/21

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania M. B.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.
o objęcie ubezpieczeniem społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 13
lipca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 kwietnia 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 23 kwietnia 2020 r. w sprawie III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację M. B. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 13 listopada 2019 r. w sprawie IV U (...) z odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. o objęcie ubezpieczeniem społecznym.

Odwołująca zaskarżyła powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną z 23 lipca 2020 r.

Skargę kasacyjną oparto na następujących podstawach: 1. naruszeniu przepisów prawa materialnego: a/ art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. art. 3 Prawo przedsiębiorców (dawniej art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej) poprzez ich błędną wykładnię prowadzącą do wadliwego uznania, że działalność ubezpieczonej nie miała charakteru zarobkowego, gdyż: - wykonywała ona usługi na rzecz męża, z którym

posiada wspólność majątkową przez co zdaniem Sądu nie prowadziło to do przesunięć w majątku małżonków, mimo że wartość faktycznie wykonywanej usługi dla firmy męża przez firmę ubezpieczonej stanowi koszt uzyskania przychodu z działalności gospodarczej męża, a dla ubezpieczonej stanowi przychód, więc dochodzi do przesunięć majątkowych, - ubezpieczona otrzymuje przeważającą część dochodów ze wspólnego majątku w sytuacji gdy ubezpieczona otrzymywała zapłatę z przychodów męża, nie zaś dochodów (przychód minus koszty- uzyskania przychodu), gdyż tylko dochody zgodnie z art. 31 § 2 ust. 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego należą do majątku wspólnego w szczególności dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków (w tym z działalności gospodarczej), - osiągała niskie przychody, gdy nawet uzyskiwanie straty z tytułu działalności gospodarczej w żaden sposób nie zwalnia z obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, co oznacza, że fakt czasowego nieosiągnięcia przychodu nie niweczy obowiązku podlegania ubezpieczeniu, albowiem istotą działalności gospodarczej jest to, że jest prowadzona na rachunek i na ryzyko przedsiębiorcy; b/ art. 13 ust. 4 ustawy' z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że: - nieosiągnięcie przez ubezpieczoną w 2013r. i 2014r. przychodów stanowi argument do przyjęcia, że nie prowadziła działalności gospodarczej (w tych latach tylko przez 4 dni ubezpieczona nie przebywała na zasiłkach chorobowych, macierzyńskim czy opiekuńczym), podczas gdy pobieranie zasiłków macierzyńskich, chorobowych i opiekuńczych stanowi usprawiedliwioną przeszkodę do prowadzenia działalności gospodarczej w sposób ciągły i zorganizowany i zarobkowy i nie powinno być uważane za jeden z argumentów do stwierdzenia, że działalność gospodarcza nie jest prowadzona, wniosek przeciwny prowadziłby bowiem do konieczności zamykania działalności przy dłuższych chorobach lub po urodzeniu dziecka, - korzystanie z zasiłków opiekuńczych, chorobowych czy macierzyńskiego stanowi argument świadczący' o tym, że ubezpieczona nie prowadziła działalności, gdy tymczasem jeżeli nawet cel rozpoczęcia działalności gospodarczej jest umotywowany tym, aby w przyszłości uzyskać świadczenia z ubezpieczenia społecznego, nie jest i nie może być uznany za sprzeczny z ustawą, - zadeklarowanie podstawy wymiaru składki w wysokości 9.115,00 zł świadczy o

tym, że ubezpieczona nie prowadziła działalności gospodarczej i dochody nie pozwalały na opłacenie składek, gdy tymczasem odwołująca zadeklarowała podstawę wymiaru składek w ustawowych przewidzianych widełkach i je opłacała i bez znaczenia pozostaje, z jakich środków finansowych składki na ubezpieczenia społeczne była uiszczane, gdyż żaden przepis prawny nie wskazuje, że mają one być uiszczane z zysku z działalności gospodarczej.

Ubezpieczona wskazuje, iż w przedmiotowej sprawie występują następujące przesłanki wskazane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. istotne zagadnienia prawne oraz to, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Zdaniem skarżącej odpowiedzi wymagają następujące pytania: 1/ Czy prowadzenie działalności gospodarczej, w ramach której „duża część faktur dotyczy usług wykonywanych na rzecz męża” można uznać za prowadzenie działalności gospodarczej o charakterze zarobkowym jeśli usługi te faktycznie były świadczone, doszło do rozliczenia się urzędem skarbowym czy jednak w takiej sytuacji „nie dochodzi do przesunięć w majątku małżonków”, więc nie można mówić o zarobkowym aspekcie działalności gospodarczej? 2/ Czy w momencie wystawiania faktur na małżonka, z którym posiada się wspólność majątkową otrzymuje się zapłatę ze wspólnego majątku czy z przychodów męża, które w przeciwieństwie do dochodów nie stanowią majątku wspólnego, gdyż należy od nich odjąć koszty prowadzonej działalności gospodarczej? 3/ Czy Sąd przy stwierdzeniu bezterminowo niepodlegania pod ubezpieczenia społeczne nie powinien badać obecnego stanu faktycznego sprawy jeśli chce orzec niepodleganie pod ubezpieczenia bezterminowe, a jeśli tego nie robi to czy niepodleganie nie powinno być ewentualnie stwierdzone do dnia wydania decyzji skoro ten okres był przedmiotem badania organu rentowego? 4/ Wobec powyższego czy brak przychodów podczas okresów choroby i pobierania zasiłków sprawia, że działalność gospodarcza nie jest prowadzona? 5/ Czy osoba, która choruje nie może założyć działalności gospodarczej jeśli w momencie jej założenia zamierza ją prowadzić i osiąga w okresach, w których nie choruje przychody? 6/ Czy niskie przychody/dochody z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej mogą niwelować fakt, jej prowadzenia w momencie gdy była faktycznie wykonywana? 7/ Czy konieczne jest wykazanie przed Sądem przeprowadzenie rachunku ekonomicznego przed jej rozpoczęciem, z którego wynikałoby, że działalność ma

przynosić dochody? Jeśli tak to w jakiej formie to miałyby to być zrobione i jakie przepisy wskazują na obowiązek wykonania takiej analizy przed rozpoczęciem działalności i w jaki sposób można przewidzieć ze 100 proc pewnością, że działalność będzie przynosiła zysk?

W konsekwencji skarżąca wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 13 listopada 2019 r., IV U (...) w całości oraz orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie odwołania ubezpieczonej od decyzji organu rentowego w całości i zmianę decyzji organu rentowego poprzez ustalenie, że powódka podlega pod obowiązkowe ubezpieczenie: emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz dobrowolne ubezpieczenie chorobowe od dnia 1 czerwca 2012 r. do nadal; zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów dotychczasowego postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie przed Sądem pierwszej i drugiej instancji oraz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych; przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. gdyż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, względnie o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w (...) oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej zwrotu kosztów sądowych oraz kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w

konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie został prawidłowo sformułowany ani uzasadniony. Zgodnie z utrwaloną judykaturą, wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy powinny być zatem przez stronę skarżącą wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś szczegółowo podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być zatem tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw, pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2010 r., II PK 80/10, LEX nr 688680).

Jeżeli przesłanką przedsądu jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej to skarżący w motywach wniosku jest zobligowany zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty

na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Tymczasem skarżąca nie wykazała, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia prawa w powyższym rozumieniu, ani że zaskarżony wyrok jest oczywiście wadliwy. Polemiczna skarga kasacyjna zawiera rozmaite kontrowersje faktyczne i prawne, których Sąd Najwyższy nie może uznać jako takich, aby wymagały merytorycznej interwencji najwyższej instancji sądowej. Oczywistość naruszenia przepisów prawa powinna być widoczna od razu, bez wnikania w szczegóły sprawy oraz bez potrzeby ponownej analizy istotnych kontrowersji prawnych.

Ponadto warunkiem skuteczności wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, dotychczas nierozstrzygniętego w orzecznictwie lub wymagającego pogłębionej wykładni przepisów prawa. Takim zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, lecz także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przedstawienie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o merytoryczne rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez sformułowanie problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i powołanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wtedy Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” i to „istotnym” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307).

Powyższych wymagań autorka skargi jednak nie spełniła i nie zdołała wykazać występowania w sprawie wskazanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na gruncie przekonujących ustaleń faktycznych oraz prawidłowej i przekonującej, suwerennej sędziowskiej oceny zebranego materiału dowodowego, które nie mogą być wskazywane jako podstawy kasacyjnego zaskarżenia (art. 398³ § 3 k.p.c.), skarżąca nie wykazała oczywistości skargi kasacyjnej, która budziłaby jakiegokolwiek wątpliwości interpretacyjne wymagające merytorycznej interwencji ze strony najwyższej instancji sądowej i rozmiętało się z wiążącymi Sąd Najwyższy ustaleniami faktycznymi prawidłowo dokonanego osądu.

Powyższe oznaczało, że skarga kasacyjna nie spełniła przesłanek wymaganych do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania, ponieważ powołane w niej twierdzenia i wątpliwości w istocie rzeczy ograniczały się do polemiki z ustalonym przez Sąd drugiej instancji stanem faktycznym oraz jego oceną prawną.

Wobec niewykazania przez skarżącą istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.